

**POWIATOWY PROGRAM
DZIAŁAŃ NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2026 – 2030**

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Położenie i charakterystyka powiatu krasnostawskiego.....	3
3.	Osoby niepełnosprawne w powiecie krasnostawskim.....	5
4.	Organizacje i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.....	7
5.	Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie krasnostawskim.....	7
5.1	Rehabilitacja społeczna.....	8
a	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.....	8
b	Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny.....	8
c	Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.....	9
d	Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych.....	9
5.2	Rehabilitacja zawodowa i społeczna.....	10
a	Warsztaty Terapii Zajęciowej.....	10
b	Turnusy rehabilitacyjne.....	11
c	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”.....	11
d	Programy „Wyrównywanie różnic między regionami”.....	11
5.3	Rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie osób niepełnosprawnych.....	11
a	Finansowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych.....	12
b	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.....	12
5.4	Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	13
6.	Cele i założenia programu	13
7.	Finansowanie programu.....	14
8.	Podsumowanie	14-15

Miasto Krasnystaw położone jest na trasie Lublin – Zamość, blisko granicy państwa. Sąsiaduje z trzema większymi miastami województwa: Lublin – 55km, Zamość – 31km, Chełm – 30km. Dookoła miasta zlokalizowana jest gmina Krasnystaw, która jest odrębną jednostką samorządu terytorialnego.

Rys. 3 Mapa powiatu krasnostawskiego w podziale na gminy.

Na terenie powiatu krasnostawskiego zamieszkuje 59041 z czego 28750 mężczyzn i 30291 kobiet. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie krasnostawskim wynosi 57 osób/km². Nie jest to wysoki wskaźnik, gdyż w porównaniu do średniej krajowej, która wynosi ok. 120 osoby/km², średnia gęstość zaludnienia w powiecie krasnostawskim jest nieznacznie mniejsza od poprzednich lat.

Tabela 1.1. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu krasnostawskiego w latach 2020-2024.

ROK GMINA	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Krasnystaw	17914	17702	17519	17366	17080
Fajslawice	4532	4512	4489	4437	4409
Gorzków	3371	3293	3264	3197	3146
Izbica	7899	7810	7746	7674	7593
Krasnystaw	8369	8245	8200	8103	8059
Kraśniczyn	3590	3470	3494	3433	3382
Łopiennik Górny	3672	3618	3606	3585	3513
Rudnik	2839	2769	2746	2697	2672
Siennica Różana	3933	3888	3790	3750	3711
Żółkiewka	5109	4962	4900	4799	4742

W ostatnich latach obserwuje się spadek liczby ludności średnio o 0,6% rocznie. Związane jest to m.in. ze starzeniem się społeczeństwa oraz migracją osób w celach zarobkowych, szczególnie młodzieży z terenów gmin wiejskich, posiadającej dobre wykształcenie, do większych miejskich aglomeracji. Nie da się ukryć, że na terenie powiatu krasnostawskiego większość firm są to małe przedsiębiorstwa prywatne, najczęściej rodzinne, które nie zatrudniają pracowników. W związku z tym młodzi ludzie, nie widząc przyszłości i perspektyw na znalezienie pracy w swojej miejscowości, po zdobyciu odpowiedniego wykształcenia decydują się na osiedlenie w większych miastach.

Tabela 1.1 Liczba ludności w powiecie krasnostawskim w latach 2020 - 2024.

ROK	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	OGÓŁEM
2020	31407	29821	61228
2021	30909	29360	60269
2022	30648	29106	59754
2023	30291	28750	59041
2024	29874	28433	58307

Pod względem wiekowym wyróżnia się trzy grupy ludności: w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym. W powiecie krasnostawskim na przestrzeni lat obserwuje się spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz niewielki wzrost w wieku poprodukcyjnym. Jest to niepokojące zjawisko, które prowadzi do starzenia się populacji.

Tabela 1.2. Ludność w powiecie krasnostawskim pod względem grup wiekowych w latach 2020 - 2024.

ROK WIEK	2020	2021	2022	2023	2024
przedprodukcyjny	9789	9632	9454	9132	8800
produkcyjny	35074	34406	33958	33475	32955
poprodukcyjny	16365	16231	16342	16434	16552
RAZEM	61228	60269	59754	59041	58307

3. Osoby niepełnosprawne w powiecie krasnostawskim.

Niepełnosprawność jest to trwała lub okresowa niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy (Dz. U. 2024 poz. 44).

Wyróżnia się dwa rodzaje niepełnosprawności: prawną i biologiczną.

Przez osoby niepełnosprawne prawnie rozumie się takie, które posiadają orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub równoważne wydane przez uprawnioną instytucję,

natomiast osoby niepełnosprawne biologicznie nie posiadają orzeczeń, ale mają poważne ograniczenia w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych. Jest to ocena subiektywna osoby, że nie jest w pełni zdolna do wykonywania określonych czynności.

Na terenie powiatu krasnostawskiego niepełnosprawni prawnie stanowią 14,21 % ogółu ludności powiatu, co oznacza, że co 14-ty mieszkaniec posiada orzeczenie.

Tabela 2. Osoby niepełnosprawne w powiecie krasnostawskim pod względem stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2024.

stopień niepełnosprawności	2020	2021	2022	2023	2024
znaczny	193	211	233	325	464
umiarkowany	284	296	352	356	402
lekki	157	140	147	158	173
RAZEM	634	647	732	839	1039

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych wyróżnia trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny;
- umiarkowany;
- lekki.

Znaczny stopień niepełnosprawności przyznaje się osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności nadaje się osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Lekki stopień niepełnosprawności posiada osoba o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze czy też środki techniczne.

Osoby przed 16-stym rokiem życia zalicza się do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną trwającą powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

W przypadku orzeczeń lekarskich Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, równoważne do orzeczenia ze znacznym stopniem niepełnosprawności uznaje się orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub niezdolności do samodzielnej egzystencji. Orzeczenie lekarskie z całkowitą niezdolnością do pracy jest równoważne z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, natomiast częściową niezdolność do pracy uznaje się jako stopień lekki.

Symbole przyczyn niepełnosprawności określa §32 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r., poz. 857). Jest to odzwierciedlenie stanu zdrowia, dysfunkcji organizmu oraz ograniczenie czynności życiowych i aktywności społecznej danej osoby.

- 01- U - upośledzenie umysłowe;
- 02 - P - choroby psychiczne;
- 03 - L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04 - O - choroby narządu wzroku;
- 05 - R - upośledzenie narządu ruchu;
- 06 - E - epilepsja;
- 07 - S - choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08 - T - choroby układu pokarmowego;
- 09 - M - choroby układu moczowo-płciowego;
- 10 - N - choroby neurologiczne;
- 11 - I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12 - C - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Zgodnie z § 32 ust. 4 ww. rozporządzenia, orzeczenie może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej niż trzy symbole schorzeń, które w porównywalnym stopniu wpływają na zaburzenie funkcji organizmu.

4. Organizacje i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Do instytucji realizujących określone zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie krasnostawskim należą:

Domy Pomocy Społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej w Bończy,
- Dom Pomocy Społecznej w Krasnymstawie,
- Dom Pomocy Społecznej w Surhowie,
- Dom Pomocy Społecznej w Żuławie (Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi Stowarzyszenie).

Warsztaty Terapii Zajęciowej:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Krasnymstawie prowadzony przez Krasnostawskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Żuławie prowadzony przez Towarzystwo Opieki Nad Ociemniałymi Stowarzyszenie.

5. Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie krasnostawskim.

Osoby niepełnosprawne mają takie same prawo do życia czy pracy, jak osoby pełnosprawne, dlatego aby im to zapewnić potrzebują różnych form wsparcia. Głównym celem programu jest poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych z powiatu krasnostawskiego poprzez ich aktywizację życiową, a tym samym zapobieganie wykluczeniu

społecznemu
i marginalizacji.

Na realizację zadań Powiatu, opisanych w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, środki finansowe przekazywane są z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Wysokość tych środków ustalana jest na podstawie algorytmu, uwzględniając liczbę osób niepełnosprawnych w powiecie krasnostawskim. Dodatkowym źródłem finansowania są środki unijne w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Mimo wysiłków wkładanych w pozyskiwanie funduszy przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, środki finansowe przekazywane z w/w źródeł nie są wystarczające by objąć opieką wszystkich potrzebujących niepełnosprawnych mieszkańców powiatu krasnostawskiego.

5.1 Rehabilitacja społeczna.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest poprzez:

- rozwijanie w osobach niepełnosprawnych zaradności osobistej oraz pobudzanie ich do aktywnego funkcjonowania w środowisku,
- naukę samodzielności i umiejętnego radzenia sobie w życiu,
- likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych, transportowych i w komunikowaniu się a także w dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie odpowiednich postaw pozwalających na umiejętne komunikowanie się, współistnienie i integrację z osobami niepełnosprawnymi.

a. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mają na celu poprawę funkcjonowania osób niepełnosprawnych w codziennym życiu. Głównym źródłem finansowania tego zadania są środki PFRON. W powiecie krasnostawskim, środki finansowe przekazane na ten cel są niewystarczające by zaspokoić wszystkie potrzeby mieszkających tu osób niepełnosprawnych.

O dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych mogą ubiegać się osoby posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności, spełniające odpowiednie kryteria dochodowe.

Wysokość dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wynosi:

- a) do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów,
- b) do 150% sumy kwoty limitu wyznaczonego przez Narodowy Fundusz Zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit. Wnioski rozpatrywane są według wewnętrznych procedur PCPR.

b. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny.

Osoby ubiegające się o dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego muszą posiadać ważne orzeczenie o niepełnosprawności. Odpowiedni dochód w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie

domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty:

- 50 % przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy, zwanego dalej "przeciętnym wynagrodzeniem", na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 65 % przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.
- oraz gdy zachodzi potrzeba rehabilitacji osoby w warunkach domowych przy użyciu tego sprzętu.

O dofinansowanie mogą ubiegać się również organizacje, stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego może dotyczyć jedynie kosztów poniesionych przez wnioskodawcę po zawarciu stosownej umowy o przyznanie dofinansowania. Wysokość dofinansowania zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny wynosi do 80% kosztów zakupu tego sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

c. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się realizowane z środków PFRON jest jednym z podstawowych zadań Powiatu. Aby ułatwić osobom niepełnosprawnym poruszanie się po własnym domu a także najbliższym otoczeniu, korzystanie z nowoczesnych technik dla lepszego funkcjonowania i komunikacji, konieczna jest pomoc finansowa. Wysokie koszty związane są z indywidualnym podejściem do każdego problemu i zaangażowania większej ilości pieniędzy do realizacji pojedynczego celu.

O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności oraz złożyły wniosek o dofinansowanie z odpowiednimi załącznikami. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych przysługuje osobie niepełnosprawnej raz do roku, natomiast do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się, co 3 lata. Wysokość dofinansowania nie może przekraczać 95 % poniesionych kosztów na cel wskazany we wniosku, nie więcej niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Ustalenie przyznanego dofinansowania odbywa się według wewnętrznych procedur PCPR.

d. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych.

Bardzo ważną rolę w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych odgrywa sport, kultura, rekreacja i turystyka. Powyższe formy aktywności sprzyjają aktywizacji osób niepełnosprawnych, a dostęp do nich pozwala na integrację zarówno pomiędzy osobami niepełnosprawnymi jak i resztą społeczeństwa. Sport, rekreacja i turystyka sprawiają, że życie osób niepełnosprawnych nabiera barw i bardziej optymistycznie podchodzą do problemów życia codziennego.

Organizowane imprezy sportowe zachęcają osoby niepełnosprawne do nabycia lub podniesienia sprawności fizycznej. Kultura i turystyka pozwala na podniesienie wiedzy w zakresie dóbr dziedzictwa narodowego. Rekreacja umożliwia osobom niepełnosprawnym na relaks, wytchnienie od codziennych spraw a przede wszystkim sprzyja ochronie zdrowia.

O dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeśli prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez co najmniej 2 lata przed dniem złożenia wniosku, udokumentują posiadane środki własne lub z innych źródeł na

sfinansowanie tego przedsięwzięcia, w zakresie nieobjętym dofinansowaniem z środków Funduszu.

Z tej formy aktywizacji w latach 2021-2024 w powiecie krasnostawskim korzystały następujące instytucje:

Rok 2021

- Stowarzyszenie Integracyjne „Magnum Bonum”,
- Krasnostawskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Krasnymstawie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnymstawie,

Rok 2022

- Stowarzyszenie Integracyjne „Magnum Bonum”,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnymstawie,

Rok 2023

- Stowarzyszenie Integracyjne „Magnum Bonum”,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnymstawie,

Rok 2024

- Stowarzyszenie Integracyjne „Magnum Bonum”,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnymstawie,
- Caritas Polska,
- Krasnostawskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Krasnymstawie.

Wysokość dofinansowania nie może przekroczyć 60 % wydatków poniesionych na osoby niepełnosprawne w organizowanym przedsięwzięciu. Dofinansowanie następuje na podstawie podpisanej umowy ze Starostą Powiatu.

5.2 Rehabilitacja zawodowa i społeczna.

Niektóre formy aktywności wspomagają zarówno proces rehabilitacji zawodowej jak i społecznej. Dzięki nim osoby niepełnosprawne uczą się zaradności życiowej, funkcjonowania w społeczeństwie, jak również mają możliwość nabycia lub podniesienia podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie zatrudnienia.

a. Warsztat Terapii Zajęciowej.

Głównym celem w działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej jest stworzenie osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwości rehabilitacji społecznej

i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania przez niepełnosprawnych umiejętności wykonywania czynności życiowych oraz zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, które w przyszłości mają umożliwić uczestnictwo w szkoleniu zawodowym bądź podjęcie pracy.

b. Turnusy rehabilitacyjne.

Turnus rehabilitacyjny oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Jest elementem procesu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Osobami uprawnionymi do korzystania z dofinansowania do pobytu na turnusie rehabilitacyjnym są osoby niepełnosprawne posiadające orzeczony stopień niepełnosprawności lub w przypadku dzieci do lat 16 - orzeczoną niepełnosprawność.

Kwota dofinansowania jest zależna od stopnia niepełnosprawności oraz dochodów osoby niepełnosprawnej.

c. Pilotażowy program „Aktywny samorząd”.

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Umożliwią samorządom aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczyły likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

d. Programy „Wyrównywania różnic między regionami”.

Zgodnie z polityką regionalną państwa środki stanowiące budżet programu „Program wyrównywania różnic między regionami” w większym zakresie kierowane są do regionów słabo rozwiniętych gospodarczo i społecznie. W ramach programów Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych może (poza algorytmem) przekazywać środki realizatorom programu – jednostkom samorządu powiatowego, przy czym największe wsparcie kierować do powiatów, leżących w podregionach o najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego lub do samorządów wojewódzkich, na których terenie takie powiaty będą się znajdowały.

Środki te będą wykorzystywane na działania wyrównujące różnice między regionami w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym na wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, likwidację barier w placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, aktywizację zawodową tych osób, a także zostaną przeznaczone na dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach jednostek samorządów terytorialnych oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych.

5.3 Rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja zawodowa jest ważną częścią rehabilitacji kompleksowej. Dotyczy ona niepełnosprawnych osób w wieku aktywności zawodowej, a za cel stawia sobie przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobie niepełnosprawnej zatrudnienia, zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitacja zawodowa powinna przebiegać w kilku etapach.

Pierwszy etap stanowi poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej. Udzielenie właściwej porady zawodowej stanowi bardzo istotny etap, gdyż od niego właśnie zależy powodzenie całego procesu rehabilitacji zawodowej.

Następny etap stanowi przygotowanie do pracy, w wyniku którego osoba niepełnosprawna nabywa niezbędną wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne oraz zasady funkcjonowania i zachowania się w sytuacjach zawodowych.

Kierunek kształcenia zawodowego ustalany jest na podstawie wyników badań zdolności do pracy i diagnozy zawodowej. Po pomyślnym ukończeniu przygotowania do pracy powinno nastąpić zatrudnienie na odpowiednio dobranym stanowisku pracy, odpowiadającym psychofizycznym sprawnościom i uzyskanym kwalifikacjom zawodowym.

Podjęcie przez osobę niepełnosprawną właściwej dla niej pracy stanowi ukoronowanie całego procesu rehabilitacji zawodowej. W realizacji procesu rehabilitacji zawodowej wsparcie stanowią środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z których finansuje się następujące zadania:

a. Finansowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych.

Finansowanie szkoleń i kursów zawodowych pozwalających podwyższyć kwalifikacje zawodowe lub zmienić profil zawodowy dla osób niepełnosprawnych jest jednym z zadań, które wspierają rozwój procesu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, tym samym zwiększając ich szanse w powrocie na rynek pracy. Zadanie to wpisuje się w aktualne trendy obowiązujące w pracy socjalnej, propagujące ideę partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

b. Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy ma prawo korzystać z form pomocy określonych w ustawie z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. 2025 poz. 620).

Osoba posiadająca orzeczony stopień o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy oraz posiadająca status bezrobotnego może korzystać ze wszystkich form pomocy dla osoby bezrobotnej.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w PUP jako poszukująca pracy, która nie pozostaje w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących form pomocy:

1. szkoleń;
2. stażu;

3. prac interwencyjnych;
4. badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 205 ust. 1 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
5. zwrotu kosztów przejazdu, o których mowa w art. 206 ust. 1,3,4 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
6. zwrotu kosztów zakwaterowania, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
7. bonu na zasiedlenie;
8. bonu na kształcenie ustawiczne;
9. finansowania potwierdzenia nabycia wiedzy i umiejętności lub kosztów uzyskania dokumentu potwierdzającego nabycie wiedzy i umiejętności.

Dla osób niepełnosprawnych, które poszukują pracy i nie pozostają w zatrudnieniu przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są skierowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych oraz do ich pracodawców.

5.4 Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Na co dzień osoby niepełnosprawne borykają się z szeregiem utrudnień występującym w ich przestrzeni życiowej. Na przestrzeń życiową składają się elementy architektoniczne budynków, urbanizacja, komunikacja, transport w tym transport publiczny, urządzenia techniczne. Utrudnienia i niedostosowanie powyższych elementów powoduje, że osoby niepełnosprawne mają do nich ograniczony dostęp, a co za tym idzie problemy z integracją społeczną. Mamy wówczas do czynienia z barierami, których likwidacja daje możliwość aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Likwidacja barier ściśle wiąże się ze zjawiskiem dostępności. Dostępność jest bowiem właściwością środowiska charakteryzującą się w przestrzeni: zarówno fizycznej, wirtualnej, cyfrowej informatycznej czy też usługowej i produkcyjnej, która umożliwia osobom z różnymi dysfunkcjami zarówno fizycznymi jak i poznawczymi, na swobodne z nich korzystanie, na takim samym poziomie co reszta społeczeństwa.

Umożliwienie równego dostępu dla osób niepełnosprawnych jest istotnym warunkiem dającym osobie niepełnosprawnej możliwości niezależnego życia i aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym kraju, społeczności lokalnej, miejscu pracy lub szkole. Likwidacja owych barier a co za tym idzie poprawa przedmiotowej dostępności spoczywa na samorządach terytorialnych różnych szczebli. Obowiązek ten został nałożony na samorządy na mocy Ustawy (Dz. U. 2024 poz. 1411) tekst jednolity „O zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”). Powyższa ustawa określa możliwe źródła finansowania jak i również czasowy harmonogram działań.

6. Cele i założenia programu.

Obniżenie sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych skutkuje zmniejszeniem zdolności do pełnienia ról społecznych i zawodowych na równi z osobami sprawnymi, dlatego tak ważne jest, aby kierunki działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przyczyniały się do zredukowania lub likwidacji istniejących utrudnień i wiązały się z przystosowaniem pewnych obszarów do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Celem Powiatowego Programu Działań na Rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2030 jest:

- poprawa jakości życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych poprzez wspieranie w likwidacji barier funkcjonalnych,
- dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ułatwiające funkcjonowanie, a także wsparcie w integracji, organizacji wypoczynku i rehabilitacji tych osób,
- dofinansowanie i wsparcie w zdobywaniu wykształcenia, co w konsekwencji może przyczynić się do zwiększenia szans na zdobycie zatrudnienia,
- rozwój aktywności społecznej osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i zrozumienia problemów osób niepełnosprawnych, poprzez współpracę z podmiotami działającej w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych,
- zapobieganie niepełnosprawności, poprzez profilaktykę prozdrowotną, edukację oraz propagowanie tematyki niepełnosprawności,
- podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej, w celu rzetelnej i kompleksowej obsługi interesantów niepełnosprawnych klientów.

7. Finansowanie programu.

Program Finansowany będzie ze środków:

- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Środki Samorządu Terytorialnego,
- Wkład własny wnioskodawców,
- Środki Narodowego Funduszu Zdrowia,
- Funduszy Europejskich.

8. Podsumowanie.

W realizację programu zaangażowanych będzie szerokie spektrum podmiotów z sektora finansów publicznych, prywatnego oraz organizacji pozarządowych. Finansowanie działań opisanych w programie składać się będzie ze środków znajdujących się w dyspozycji gmin, powiatu, samorządu województwa, wojewody, ministerstw oraz PFRON.

Niezbędne będą wystąpienia o środki dostępne w ramach funduszy europejskich oraz środki organizacji pozarządowych i prywatne. Zakłada się, że w realizację programu zaangażowane będą wszystkie gminy z terenu powiatu, samorząd powiatu, instytucje ochrony zdrowia, pomocy i integracji społecznej, kultury, oświaty oraz organizacje pozarządowe, funkcję koordynacyjną pełnić będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie. Wszystkie dane, dotyczące realizacji założeń programu, będą zbierane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie w formie sprawozdań oraz dostępnych analiz i wskaźników. Ewaluacja programu odbywać się będzie w sposób ciągły, ewentualne zmiany nanoszone będą na bieżąco z zachowaniem procedur obowiązujących przy uchwaleniu programu.

Zakres planowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych dotyczący rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych zawiera załącznik do niniejszego programu.

Załączniki i materiały źródłowe:

- mapy - Wikipedia, Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- www.polskawliczbach.pl,
- www.pfron.org.pl,
- opracowania własne.

Załącznik do „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2030”

Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy i instytucje współrealizujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
1. Rozwój rehabilitacji społecznej	1.1 Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadania o charakterze ciągłym	-środki PFRON -środki własne osób niepełnosprawnych -środki EFS
	1.2 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Krasnymstawie, Domy Pomocy Społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz	Zadania o charakterze ciągłym	-środki PFRON -środki samorządowe -środki pozabudżetowe
	1.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki o pomocnicze.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie Narodowy Fundusz Zdrowia	Zadania o charakterze ciągłym	-środki PFRON -środki NFZ -środki własne osób niepełnosprawnych
	1.4 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki własne osób niepełnosprawnych

Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2026-2030

	1.5 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie Gminna administracja samorządowa, Organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz.	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki samorządowe - środki EFS - środki pozabudżetowe
	1.6 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność związana z rehabilitacją osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej dwóch lat przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki pozabudżetowe
2. Rozwój rehabilitacji zawodowej.	2.1 Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki EFS - środki pozabudżetowe
	2.2 Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków finansowych na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki własne osób niepełnosprawnych

Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2026-2030

	2.3 Zwrot kosztów pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne -adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, -adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie w zakładzie pracy, - zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb, o których mowa wyżej, -rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb, o których mowa wyżej	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki pozabudżetowe
	2.4 Zwrot pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonywania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy,	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki pozabudżetowe
	2.5 Zwrot pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne kosztów wyposażenia stanowiska pracy.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki pozabudżetowe

Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2026-2030

	2.6 Dofinansowanie lub finansowanie usług i instrumentów rynku pracy, tj.: - szkoleń, - stażu, - prac interwencyjnych, - przygotowania zawodowego dorosłych, - badań lekarskich, - zwrotu kosztów przejazdu do miejsca pracy lub pracodawcy, - studiów podyplomowych, - bonu na zasiedlenie, - bonu szkoleniowego, - bonu stażowego.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowy Urząd Pracy w Krasnymstawie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne	Zadania o charakterze ciągłym	- środki PFRON - środki Funduszu Pracy - środki pozabudżetowe
3. Wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym.	3.1 Realizacja Modułu I programu „Aktywny Samorząd”, Likwidacja barier transportowych, likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, likwidacja barier w poruszaniu się oraz pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,	Ciągłość realizacji zadania i jego specyfikacja uzależniona od decyzji PFRON	- środki PFRON - środki własne osób niepełnosprawnych
	3.2 Prowadzenie zajęć dla osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe w ramach otwartego konkursu	Administracja samorządowa, Organizacje poza rządowe, Podmioty działające na rzecz osób niepełnosprawnych	Ciągłość uzależniona od złożonych wniosków	- środki samorządowe - środki PFRON
	3.3 Realizacja Modułu II programu „Aktywny Samorząd” pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Ciągłość realizacji zadania i jego specyfikacja uzależniona od decyzji PFRON	- środki PFRON - środki własne osób niepełnosprawnych
4. Korzystanie z możliwości dofinansowania na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach programów	4.1 Propagowanie w środowisku osób niepełnosprawnych oraz organizacji działających na ich rzecz możliwości uczestnictwa w programach celowych PFRON, uczestnictwo Powiatu w	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Ciągłość realizacji zadania i jego specyfikacja uzależniona od decyzji PFRON	- środki pozabudżetowe - środki PFRON - środki samorządowe

Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2026-2030

celowych PFRON	realizacji takich programów w ramach potrzeb i posiadanych możliwości.			
5. Zapobieganie niepełnosprawności	5.1 Wczesne rozpoznawanie, diagnozowanie oraz ograniczanie skutków niepełnosprawności	Administracja samorządowa, Administracja rządowa, Organizacje pozarządowe zrzeszające osoby, niepełnosprawne i działające na ich rzecz, Zakłady opieki zdrowotnej	Zadanie charakterze ciągłym	- środki samorządowe - środki pozabudżetowe
	5.2 Prowadzenie i dotowanie zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (0-7) lat	Jednostki Organizacyjne Powiatu Krasnostawskiego,	Zadanie charakterze ciągłym	- środki samorządowe
6. Podnoszenie kwalifikacji pracowników w celu sprawniejszej obsługi klienta niepełnosprawnego	6.1 Szkolenie kadr samorządowych oraz organizacji z zakresu problematyki niepełnosprawności- uczestnictwo w Module II programu Aktywny Samorząd	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadanie charakterze ciągłym	- środki samorządowe - środki pozabudżetowe - środki PFRON - środki EFS
7. Wsparcie ekonomii społecznej	7.1 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, wzmocnienie pozycji ekonomicznej i samodzielności rynkowej społecznych	Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadania o charakterze ciągłym	-środki samorządowe -środki PFRON